

Μια Κωνσταντινουπολίτισσα θυμάται...

/ [Ιστορία - Εθνικά Θέματα](#)

Πάσχα στη μυθική Κωνσταντινούπολη, στα γαλάζια νερά του Βοσπόρου, σε μία πόλη όνειρο. Πόσο διαφορετικό μπορεί να είναι από το Πάσχα στην Ελλάδα;

Το «Πρακτορείο» ζήτησε από μια Κωνσταντινουπολίτισσα, την κ. Μαίρη Μαυρομμάτη, που ήρθε στην Ελλάδα στα μέσα της δεκαετίας του '60, να περιγράψει το Πάσχα των Ελλήνων της Πόλης, όπως το έζησε η ίδια για δεκαετίες. Δεν έχουν πολλά κοινά στοιχεία ο αθηναϊκός και ο πολιτικός εορτασμός της Ανάστασης, μας είπε αρχικά η κ. Μαυρομμάτη και μίλησε για το πολιτικό Πάσχα:

«Η Μεγάλη Εβδομάδα στην Πόλη άρχιζε με αυστηρή νηστεία που τέλειωνε το Μεγάλο Σάββατο. Τρώγαμε νερόβραστα φαγητά. Στο τραπέζι κυριαρχούσαν οι ελιές, ο ταραμάς, τα λαχανικά, τα όσπρια, το χοσάφι, δηλαδή η κομπόστα από ξερά φρούτα, ξερά βερίκοκα, δαμάσκηνα, σταφίδες. Οι φακές ήταν το φαγητό της Μεγάλης Πέμπτης και όσοι μεταλάμβαναν, συνήθως τα παιδιά, τις έτρωγαν με λάδι.

Οι νοικοκυρές από τη Μεγάλη Δευτέρα άρχιζαν τις προετοιμασίες για το Πάσχα. Τα πρωινά καθάριζαν και συγύριζαν τα σπίτια και κάθε απόγευμα, όλη τη Μεγάλη Εβδομάδα, πήγαιναν στην εκκλησία.

Τη Μεγάλη Πέμπτη έβαφαν αυγά και μαγείρευαν φακές. Το πρώτο αυγό που έβαφαν κόκκινο το έβαζαν στο εικονοστάσι και πετούσαν αυτό που είχαν από το προηγούμενο Πάσχα στη θάλασσα -όχι στα σκουπίδια. Τα σπιτικά πολύτιμα τσουρέκια τα ζύμωναν με μαστίχα και μαχλέπι και κατά τη διάρκεια του ψησίματος μοσχοβολούσε όλο το σπίτι.

Τη Μεγάλη Παρασκευή το πρωί οι πιστοί μάζευαν λουλούδια για τον στολισμό του Επιταφίου. Γαρύφαλλα, βιολέτες, κρίνοι, μοσχοβολούσαν μέσα στους ναούς. Στη συνέχεια, οι πιστοί παρακολουθούσαν την Αποκαθήλωση και μετά προσκυνούσαν σε επτά εκκλησίες τους Επιταφίους, περνώντας τρεις φορές κάτω από το κουβούκλιο. Επίσης, οι Ρωμιοί πήγαιναν στην εκκλησία των Ταξιαρχών, στον Μπαλατά, σε μια περιοχή κοντά στο Πατριαρχείο, για να περάσουν από τη ζουλόπετρα: από μια τρύπα στον τοίχο της εκκλησίας που «βγάζει» σε ένα μικρό δωμάτιο.

Περνούσαν τρεις φορές από τη ζουλόπετρα για να έχουν καλή τύχη. Εξάλλου, η Μεγάλη Παρασκευή ήταν η μέρα του νεκροταφείου. Οι πιστοί πήγαιναν στους τάφους για να κάνουν τρισάγιο για την ανάπαυση των ψυχών. Αυτή τη μέρα οι νοικοκυρές δεν έκαναν δουλειές στο σπίτι. Άναβαν μόνο το καντήλι του σπιτιού και θύμιαζαν. Το βράδυ της Μεγάλης Παρασκευής η περιφορά του Επιταφίου γινόταν στο προαύλιο της εκκλησίας. Πρέπει να πω ότι στην Αθήνα του '60 είδα για πρώτη φορά ανθρώπους να παρακολουθούν από τα καφενεία και από τα ανοικτά καταστήματα την περιφορά του Επιταφίου και μου χρειάστηκε πολύς χρόνος για να συνηθίσω το θέαμα αυτό.

Στην Κωνσταντινούπολη, το πρωί του Μεγάλου Σαββάτου οι πιστοί μεταλάμβαναν. Οι νοικοκυρές μέχρι το απόγευμα τελείωναν τις προετοιμασίες για την Ανάσταση και το βράδυ του Σαββάτου πήγαιναν οικογενειακώς στην εκκλησία για να πάρουν το Άγιο Φως. Μετά το «δεύτε λάβετε φως» ανάβαμε τη λαμπάδα μας από τη λαμπάδα του δεσπότη και ακολουθούσε το «Χριστός Ανέστη» που έψαλλαν όλοι μαζί οι πιστοί. Έχοντας πάρει το Άγιο Φως, γυρίζαμε σπίτι σταυρώναμε τρεις φορές το πάνω ξύλο της κάσας της εξώπορτας και ανάβαμε το καντήλι.

Στο σπίτι περίμενε το στρωμένο τραπέζι με πρώτο πιάτο τη σούπα με ζωμό κότας ή αρνίσιου κρέατος με ρύζι και αυγολέμονο. Σε κάποια σπίτια έτρωγαν μαγειρίτσα, σύμφωνα με το ελληνικό έθιμο. Στο δείπνο τσουγκρίζαμε πρώτα τα κόκκινα αυγά

που τα συνόδευε μαρουλοσαλάτα με φρέσκο κρεμμυδάκι και μπόλικο άνιθο. Τυρί - συνήθως κασέρι- τσουρέκι και παστοурμάς είχαν την τιμητική τους.

Το μεσημέρι της Ανάστασης οι νοικοκυρές στόλιζαν το γιορτινό τραπέζι με λευκά τραπεζομάντηλα, κολλαριστές πετσέτες, καλά σερβίτσια, και κρυστάλλινα ποτήρια. Στο κέντρο του τραπεζιού κυριαρχούσαν τα κόκκινα αυγά και μεταξύ τους υπήρχαν και κάποια, βαμμένα με κρεμμυδότσουφλα, που είχαν χρώμα κεραμιδί. Το γεύμα άρχιζε με τσούγκρισμα αυγών, ακολουθούσαν τα ορεκτικά - ντολμαδάκια γιαλαντζί με μπόλικο δυόσμο και άνιθο, η μαρουλοσαλάτα, οι αγκινάρες και άλλοι πολιτικοι μεζέδες, όπως σουτζούκια, τυρί, συνήθως κασέρι, καπνιστή γλώσσα, ρωσική σαλάτα. Κυρίως πιάτο ήταν το φουρνιστό, δηλαδή αρνάκι με πατάτες στρογγυλές, φρέσκες, με φρέσκια σάλτσα ντομάτας, ψημένο στο φούρνο. Ακολουθούσαν το επιδόρπιο, τα φρούτα και ο μπακλαβάς. Στις 4 το απόγευμα πηγαίναμε στην εκκλησία για τη δεύτερη Ανάσταση, όπου διάκος και παπάδες διάβαζαν το Ευαγγέλιο σε πολλές ξένες γλώσσες.

Έτσι έκλεινε ο κύκλος της μεγάλης γιορτής της Ορθοδοξίας στην Κωνσταντινούπολη».

Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ/Του Μάρκου Φωκά